



OB PETLETNICI.

A. Dolinar

Svetopisemska zgodba o sedmerih debelih kravah in o sedmerih polnih klasih prihaja človeku na misel, če premišluje ono slovensko glasbeno dobo, ki stoji v znamenju »Novih Akordov«. Koliko muzikalnih značajev se je v njih izkristaliziralo, koliko prave umetnosti je v njih zaklenjene, kako bogata je književna priloga prav v vsakem oziru. Komaj čakamo obsežne študije vprav o tej dobi, ki je za novejšo glasbeno smer izredne važnosti. Doba sedmerih suhih krav in sedmerih praznih klasov je sledila tudi »Novim Akordom«, za kar iščemo vzroka predvsem v vojni vihri. Ne mislim, da je glasbeno življenje po zastanku »N. Ak.« popolnoma prenehalo, ne, toda tistega vseobsežnega klicarja, pravičnega razsojevalca in bistrilca vseh mogočih pojmov, problemov, tistega ogledala, v katerem si mogel na en mah videti in spoznati položaj slov. glasbe — tistega je s prenehanjem »N. Ak.« zmanjkalo. Povojna doba je začela znova graditi, sicer boječe, polagoma, a graditi je začela. Med te gradbene činitelje je stopila tudi »Pevska Zveza« s svojim glasilom. Pevec si ni stavil one naloge in onega cilja, kot so ga imeli »Novi Akordi«; on je povdaril bolj praktično stran. Zavzel je vlogo posredovalca med ljudstvom in ono idejno smerjo, katero so zastopali baš »Novi Akordi«. Vprašanje se nam nehote vsiljuje, kako da smo mogli pogrešati tak list s to nalogo že preje, ko bi bil že tedaj v eri »Novih Akordov« prav tako potreben list, kot se je izkazal pozneje. Slišijo se zopet glasovi, da jih bo »Gl. Matica« zopet obudila k življenju, od drugod se čuje, da bodo »Zbori« dobili književno prilogo: obeh načrtov se prav veselimo, komaj čakamo njih udejitve, toda »Pevec« bo tudi tedaj prav tako potreben in nepogrešljiv.

Kratek pogled v minulo petletno dobo Vam jasno osvetli resničnost zgorajšnjih trditev.

V 5. letu je njegov cilj takole očrtan:

Zvezino glasilo naj služi:

a) slovenski pesmi, b) glasbeni izobrazbi včlanjenih pevcev, c) statitiki, č) stiku s slovanskim glasbenim svetom. Pregledujoč književno prilogo, bi cilj kot ga je »Pevec« v resnici izvršil, takole formuliral: V vseh člankih biti praktičen in poljuden, premostiti tisti prepad, ki zija med ljudstvom in glasbenim razvojem; muzikalno umetnost logično, po stopnjah zanesti med narod, jo tolmačiti, buditi zanimanje in ljubezen do nje: skratka, jo popularizirati. Podrobni pevski izobrazbi so namenjeni tile sestavki: Premri: Nekaj blagohotnih besed našim pevovodjem in pevcem (I. št. 9—10.); Kimovec: Kateri pevci so najboljši (II. št. 3—67—č); Nekaj higijeničnih migljajev za petje (III. št. 1—4). Teoretsko stran tega vprašanja obdelujejo: Kimovec: Enoglasno petje (I. št. 3—4, 5—6). Zabret: Važnost društvenega petja (I. št. 1—2), Dolinar: O pevski izobrazbi (IV. št. 1—4, 7—8, 9—12).

Med glavnimi nameni »P. Z.« je vzbujati pri včlanjenih zborih še posebno zmisel za slovensko narodno pesem; v »Pevcu« pride vprav ta poteza izredno do veljave. V književni prilogi je prevzel ta referat prof. Bajuk, ki v vseh številkah zbira posamezne drobtinice, da bi polagoma

sestavil »pregled vseh onih pesmi, ki so kakorkoli zanimale naše glasbenike in so jih poslali v sekiricah nazaj med ljudi«. Narodna pesem je pravo spričevalo, odsev, slika narodovega življenja, njegovega mišljenja, čuvstvovanja in razveseljevanja. Izredno važnost ima zlasti še za kompozicijsko tehniko, bodisi v formalnem, materialnem ali arhitektonskem oziru. Kdor zna dobro prisluškovati narodni popevki, zastrmi nad pestrostjo njenih motivov, občuduje gladki tek njene melodije, ubranost in logični potek njenih harmonij. Mirno se začne razvijati, polagoma naravno narašča, pride do vrhunca in zopet polagoma pada. Vsi veliki skladatelji so črpali iz njenega vira in kal njihovega velikega porasta je iskati v neugnani moči in sili narodne pesmi. Nad vso »Pevčevo« prilogo se čuti nekak dih in vpliv narodne pesmi: večina skladb stoji bodisi oblikovno bodisi vsebinsko pod njeno zaščito.

Iz vseh različnih jugoslovanskih krajev je obelodanjenih prav veliko doslej nepoznanih narodnih popevk, tako z Vipavskega in Goriškega, dobro so zastopane tudi prekmurske (Kimovec) in tudi srbske (južna Srbija). Adamič je — po zapisu Stanka Vraza — prinesel nekaj motivov iz Cerovca; tudi Premrl in njegova nova orientacija v kompoziciji prihaja skoro gotovo s sveta narodnih pesmi. Bajuk nam je poskrbel lepo hrvaško »Djevojka je ružu brala«. Pri raziskavi naše novejšje glasbe in obdelavi njenih posameznih zastopnikov, bo treba ta moment prav zelo vpoštevati.

Neko posebno stališče pri prirejanju narodne pesmi je zavzel M. Kogoj; prvotno melodijo hoče on kar moči z novimi harmonijami in s posebno peljavo glasov docela »modernizirati«. Uboga stvarca se kar šibi pod težo bremena, tako da skoro sama sebe ne pozna. Ne vem, kateri nagibi in razlogi so ga pri tem vodili, vendar posebno srečna se mi ta misel ne zdi. Sem sicer tudi sam za to, da se pri obnovljenju stara slika dene v nov, času primeren okvir, toda pretiravati tega ne kaže, ker se prvotna fiziognomija preveč zabriše.

Na večini drugih skladb pa veje prav slišno val narodne popevke: Kimovčeva »Zaročenka« je že skoro ponarodela, tako tudi Klemenčičeva »Oj poglejte ptičke!«, Premrlova »V Korotan« je objela že vsa slovenska srca. Sattner ni sicer številno zastopan, vendar iz vseh priobčenih odseva pristni Hugolin v tisti govorici, v kateri njega najrajši poslušamo. Lahko rečem, da kadar on zavalovi v svojem izrazu, v katerem je zrasel, da bi ga takrat imenoval »klasika« svoje dobe.

Nekaj je tudi zborov, ki so sfrčali izpod tega okrilja (Hochreiter: Nočni psalm, Premrl: Božja pot itd.), toda bolj izvežbani podeželski zbori bodo tudi tistim lahko kôs. Pogostokrat se oglašja tudi Adamič, tako kot zna le on. Poleg omenjenih so zastopani vsi znani skladatelji: Hladnik, dr. Schwab, Vilhar-Kalski, Vodopivec, Oevirk, Savin, Laharnar, Pogačnik, Karlo Adamič, tudi Foerster in nekaj mlajših. — Prav posebno moram še omeniti priročno obliko priloge, ki praktičnim pomenom kar najbolj odgovarja.

V književni prilogi je prav važna glasbeno-zgodovinska plat, ki je pri nas pravzaprav še popolnoma neobdelana njiva. Na važnost tega vprašanja opozarja takoj v prvi številki dr. Mantuani v članku: Poberite ostanke; več manjših sestavkov obdelava zanimivosti posameznih skladb — Schwabova »Zdrava Marija« (II. 7-8), Foersterjev: »Gorenjski slavček« (II. 9-12), narodna »Škrjanček« (III. 9-12), narodna »Vigred se povrne« (I. 3-4) — navidez malenkosti, vendar za poznejše raziskavanje prav važne.

Srečna misel je bila polagoma priobčiti življenjepise živečih skladateljev; tako imamo že sedaj lepo galerijo zbrano in marsikaka drobtinica je na ta način oteta pozabi.

Doslej so prišli na vrsto: 1. Stanko Premrl (Zabret) (I. 3-4, 5-6). 2. Jakob Aljaž (Dolar) (I. 7-8). 3. P. H. Sattner (Kimovec) (I. 11-12). 4. Emil Hochreiter (P. H. Sattner) (II. 1-2). 5. Franjo Serafin Vilhar-Kalski (J. Barle) (II. 3-6). 6. Anton Foerster (Kimovec) (II. 9-12). 7. Karol Klinar (Lovšin) (III. 5-6). 8. Matej Hubad (Kimovec) (III. 9-12). 9. Emil Adamič (Kimovec) (IV. 1-4). 10. Risto Savin (Kimovec) (IV. 5-6, 7-8). 11. Dr. A. Schwab (Kimovec) (IV. 9-12). 12. Dr. J. Čerin (Premrl) (V. 1-2, 3-4). 13. Vinko Vodopivec (D. Doktorič) (V. 11-12). M. Kogoj je za 50 letnico smrti Miroslava Vilharja napravil kratko beležko (II. 3-6).

Želja naša je, da »Pevce« to vrsto nadaljuje in na približno tak način vse naše pomembnejše glasbenike obdela.

Deloma teoretičnega, deloma praktičnega značaja so nadaljnji sestavki. Sattner razpravlja o sekvencah (V. 5-6, 7-8, 9-10), Vodopivec: O fanfarah (III. 1-4), O tamburicah (V. 3-4), H. Svetel: Harmonični ali alikvatni toni v zborovskem petju (IV. 5-6), Kimovec: Kakšni naj bodo zvonovi (II. 1-2). Prav sijajen je njegov članek: O glasbi (IV. 1-4). Vse priloge so pa zabeljene z Aljaževimi: »Pevskimi spomini«, ki se vlečejo skoro skozi vsega »Pevca« in nudijo razen šegavosti marsikako zrnce, ki ni nemale važnosti. Triglavskemu patriarhu smo prav hvaležni; vendar bi ga podpisani opomnil, da je častitljivi pisec pozabil, kako ga je v l. 1919. meseca februarja višja cerkvena oblast neoficijelno zasačila, ko je na Jensenicah po koncertu pričakoval v družbi veljakov petelinovega petja: ker spada tudi to k »Spominom«, ga podpisani prosi, da v prihodnjem »Pevcu« tudi to obelodani, da bodo »Spomini« popolni.

Zdaj, ob pogledu na minulo dobo naj se sotrudnikov in naročnikov zopet polasti ono prvo navdušenje, da bo »Pevčeva« desetletnica pomenila zopet nov, večji korak k napredku!

POČETKI PEVSKE ZVEZE.

(Prof. Marko Bajuk)

Naša Pevska zveza v Ljubljani obstoji in deluje letos peto leto. Misel njene organizacije pa sega dalje nazaj! Če služi v kakršnokoli dobro, bodi oteto pozabnosti tole:

Ko sem leta 1907 med počitnicami po znanem občnem zboru „Ljubljane“ prevzel kot visokošolec za nekaj mesecev vodstvo zbora, sem takoj zamislil „Ljubljani“ hvaležno polje. V Ljubljani sami namreč ni manjkalo zborov, ki so resno gojili slovensko pevsko umetnost. Pevskih koncertov ni manjkalo in zdelo se mi je, da ni v Ljubljani sami čista potreba po pevski umetnosti rodila toliko pevskih društev in zborov, temveč so bili za te večkrat merodajni drugi vzroki. Zato se mi je zdelo, da je nujnejše in hvaležnejše za „Ljubljano“, če posveti svoje delo podeželnim zborom. Priredili smo takoj velik ljudski koncert z namenom, da bomo šli s programom tudi med ljudstvo na deželo. Do tega ni prišlo pod mojim vodstvom, ker sem moral zbor kmalu pustiti radi študij, nasledniki se pa niso te misli s primerno vnemo oprijeli. Z Dunaja sem stopil v stik z naslednikom Svetkom. Več sva si dopisovala o tem in onem. Meni je šlo vedno za to, da bi „Ljubljana“ postala vzor-zbor ne za Ljubljano in za v „parado ali bahanje, temveč za didaktično vlogo, da bi šla med ljudstvo in budila tam zanimanje in smisel za pevsko umetnost in s svojim vzornim petjem učila zbere lepega petja. Da bi se moglo vršiti to urejeno in smotreno, sem že takrat zamislil osnutek Pevske zveze. Sestavil sem in podrobno izdelal pravila, poslal jih „Ljubljani“, skušal zbuditi zanimanje za

to, a — društvo je krenilo na drugo torišče. Pravila so šla v „arhiv“. Po vojski sem jih našel še med zavrženim papirjem.

Ideja Pevske zveze pa mi ni dala miru. Z rajnkim Štefeto sva nekterikrat o tem debatirala. Mož je imel kakor sicer za — vsako široko zasnovano potezo — veliko smisla, a njemu se je mudilo za uspehe v Ljubljani. „Ljubljana“ je med tem postala vsestranska tekmovalka Glasbene Matice. Vse sile je bilo treba porabiti v to, da si pribori javnega priznanja in vsaj mesta poleg nje, če že ne pred njo. Zato ni „Ljubljana“ takrat popolnoma nič mislila na deželo.

Ko smo po vojski prebirali ostanke predvojnih društev in se je iz slučajno zbranega zbora, ki je imel pod mojim vodstvom rešiti pevske čast ob Vodnikovi stoletnici (1919), razvila obnovljena „Ljubljana“, je vstalo veliko glasov proti obnovi. Neštevilno je bilo glasov, ki so zahtevali, naj se osnuje povsem novo društvo, češ, da je polpretekla zgodovina „Ljubljanec“ taka, da bodo težave z njeno obnovo.

Pred očmi mi je bila vedno le Pevska zveza. Zato sem porabil brž to priliko, da smo položili klico za to drevce, ki naj se polagoma razvija v košato drevo, po katerem bodo žgolele nebrojne slovenske pevke in peli slovenski pevci. Škoda je bilo prelomiti tradicij, če so tudi bile morda tupatam dvomljive vrednosti. Da rešimo zaenkrat eno in ne izpustimo drugega, smo najprej kot pripravljajalno stopnjo Pevske zveze imenovali novi zbor „Pevsko zvezo Ljubljano“. Ta zbor, to društvo naj bi storilo vse, kar je treba, za osnovanje Pevske zveze. Ko izvrši to nalogo, potem naj sprejme pa nalogo vzor- zbora, ki naj prireja vzorne koncerte po vsej Sloveniji. To točko smo postavili tudi v pravila.

Tako se je tudi zgodilo. Priprave so napredovale ugodno in že avgusta meseca l. 1920. se je vršil v Mariboru o priliki vseslovenskega orlovskega zleta ustanovni občni zbor na uršulinskem vrtu, kjer se je vršila takrat tudi skupna vaja za prvi nastop Zveze pri slavnostni maši na glavnem trgu, pri katerem je že pelo nad 300 pevk in pevcev s spremljavo celotne mariborske vojaške godbe.

Številni izleti „Ljubljanec“, ki smo jih priredili v prvih petih letih po Sloveniji: v Št. Jakob, na Vrhniko, v Kranj, v Škofjo Loko, v Selca, v Komendo, v Cerklje na Dolenjskem, v Rimske toplice, v Celje, celo v daljno Prekmurje, ki so bili vsi združeni z resnimi koncerti, so služili idejam Pevske zveze. Ti izleti in koncerti so vršili delo, ki ga nobeno pismo, nobeno predavanje in nobeno zborovanje ne nadomesti. Zadnji dve leti „Ljubljanec“ v tem oziru bridko pogrešamo.

Kljub vsem težavam naše drevo raste in vedno se zglašajo novi ptički pevci, ki si pletejo v njegovih vejah svoja gnezdeca.

Dal Bog Pevski zvezi čim večjega razmaha in krepke rasti!

O LEPOTI GLASBE.

P. H. (Dalje.)

K lepoti glasbe tedaj mnogo pripomore ritem, ki je nekak odmev ritmiškega gibanja v vesmiru. Bobnar ima na svojem inštrumentu samo en ton, pa kako povzdiguje njegova ritmika utrujene noge vojaka! Ena glavnih nalog skladatelja je tedaj ta, da svoji skladbi izbere pripraven ritem, ker on bistveno pripomore k lepoti glasbe. Prva glasba je bila goli ritem in vesmir kaj je drugega, če ne krasen ritem, ki ga je vpeljal ljubi Bog. Dobra deklamacija nam priljubi vsak ritem.

Glasba je potenciran govor. Česar človeški jezik ne more dopovedati, pové glasba, ki je nekak organ čuvstev. Že sama absolutna glasba ima

velik vpliv na človeško srce, še večji vpliv pa ima glasba, ako se združi z besedo, postane programatična ali dramatična glasba. Oko, uho, živčevje: vse stopi v akcijo in tako se prenese umotvor na človeški čut.

Da bo pa skladba mogla učinkovati, mora biti po obliki vzorna. Govorimo danes o vokalni glasbi, to je o oni glasbi, ki ima kako besedilo za podlago, ga glasbeno opiše in okinja. Da bo pa vokalna skladba res pravi umotvor, se mora na vsak način pokoriti splošnim pravilom glasbe. Besedilo in glasba morata biti dovršena, zlasti se mora glasba ozirati na obliko, ritem, harmonijo, na estetiko sploh, ki zahteva simetrijo v glasbeni arhitektoniki. Vendar se skladba ravna ne le po glasbenih pravilih, marveč tudi po besedilu speva. Čim lepše je besedilo, t. j. čim pravilnejše in ritmičke so kitice, tem lažje je skladati. Gregorčiča vglasbiti je igrava, zategadelj je malone cel v notah. Moderne pesmi vglasbiti, zamore zopet le moderni skladatelj, ki se opravičen ali neopravičen dispencira od dosedanjih pravil.

Vzemimo domačo Orožnovo pesem:

Kje so moje rožice,
pisane in bele,
mojga srca ljubice
žlahtno so cvetele.

Ko je skladatelj iskal za to pesem napeva, gotovo jo je najprej sam sebi deklamiral in našel same troheje:

— ♪ — ♪ — ♪ —
— ♪ — ♪ — ♪ —

Po njih je uravnal tudi napev. Vendar ker je na enozložnici »Kje?« ves povdarek, je prvo noto podaljšal

• ♪ ♪ ♪ ♪ | ♪ ♪ ♪ ♪ |

Strogo se je pa držal oblike.

1. polstavek

1. motiv	2. motiv
Kje so mo - je ro - ži - ce, pi - sa - ne in be - le,	

2. polstavek

ponavlja 1. motiv

moj - ga sr - ca lju - bi - ce, žlahtno, žlahtno so cve - te - le.	

Do tukaj celi stavek.

3. polstavek

1. motiv 2. stavka	2. motiv modulira v C
. Oh po - mlad je šla od nas, vze - la jih je zi - ma, mraz,	

4. polstavek

3. motiv se vrne v f-dur	4. motiv
oh po - mlad je šla od nas, vze - la jih je zi - ma, mraz.	

Tu imamo prototip priproste sicer, ampak pop. pravilne oblike pesmi. Ker je pesnik zložil samo 6 vrstic, si je skladatelj pomagal do 16 taktov s tem, da je ponovil zadnje 2 vrstici. Ta šestnajsttaktna oblika je fundament vsake skladbe, ki se pa seveda da razširiti na 32, 64 in še več taktov. Semkaj spadajo skladbe, ki imajo za vsako kitico nove motive, ki se prelivajo iz stavka v stavek, v katerih je prekomponirano celo besedilo, in se kitice več ne ločijo tako očividno ena od druge.

Največja glasbena oblika pa je ciklički umotvor, ki sestoji iz mnogih vokalnih stavkov, zborov, duetov, samospbevov, recitativov itd. Sem štejemo lat. mašo, kantato, oratorij, opero. Vse te skladbe pa se naslanjajo na dramatično podlago, recimo maša na liturgično djanje, opera na dramatično djanje iz življenja. Veliko vrednost daje vsaki skladbi *t e m a t i č n a e n o t a*. Taki skladbi pravimo tudi, da je motivična, tj. en motiv daje glavno misel, ki se potem pojavlja skozi celo skladbo v raznih odnošajih, oblikah in ritmiki. Povod za motivična dela je dal v 15. in 16. stoletju takozvani *Cantus firmus*, vzet večinoma iz koral, ki se je pojavil v vseh stavkih skladbe in tvoril jedro glasbenega razvoja. — Ravno kar sem dobil iz Rima mašo »*Gratia plena*«; na prvi strani pravi skladatelj

L' unica tema di questa messa



In res: Po vseh delih maše se pojavlja ta motiv, zdaj v orglah zdaj v pojedinih glasovih, zdaj v tem zdaj v onem tonovem načinu, v različni ritmiki itd. Krasno delo.

Dostikrat čitamo o programatični glasbi. Kaj je to?

Programatična glasba je ona, ki skuša z glasbenimi sredstvi slikati duševen stan — recimo strahu, groze, veselja, ali pojavi iz narave, n. pr. nevihto, grom, idilo. Seveda je treba zraven precej domišljije ali pa razlagajočega besedila. Sicer pa tudi tukaj glasba ne sme zapustiti svojih tal, t. j. držati se mora primerne oblike.

PEVSKA ZVEZA IN LJUDSKO PETJE.

Notus.

Cecilijino društvo za ljubljansko škofijo se mnogo trudi, da bi se po naših cerkvah zopet uvedlo ljudsko petje. S tem se seveda prav nič ne namerava oslabiti zborovsko petje, ki se je baš pri nas zelo visoko razvilo, pač pa se hoče na eni strani cerkveno petje, ki je molitev, dvigniti do stopnje skupne molitve, na drugi strani pa se bo z ljudskim petjem avtomatično dvignila kakovost zborovskega petja.

Za Pevsko zvezo, ki je svetna organizacija in kot taka goji v veliki večini svetno pesem, nastane vprašanje: ali ima P. Z. kot svetna pevaska organizacija interes, da pomaga pri širjenju ljudskega petja?

Da bo odgovor povsem jasen in razumljiv, hočemo to glavno vprašanje razdeliti na več delnih vprašanj, na katera bomo sproti odgovarjali.

1. *Kaj je ljudsko petje?* Ljudsko petje je tisto cerkveno petje, ki se ga udeležujejo vsi verniki, ki so navzoči pri službi božji. Po veliki večini naših cerkva sedaj pojo pri službi božji samo zbori, velikokrat zelo maloštevilni, vse drugo verno ljudstvo ne poje. Ti zbori v svojem prepevanju in odpevanju nadomestujejo vernike. To je čisto dobro, toda še boljše in idealnejše je, če verno ljudstvo samo prepeva in odpeva. Zakaj namen cerkvenega petja je, da dviga in pogloblja pobožnost vernikov.

Pobožna čuvstva, ki naj se vzbujajo pri službi božji, s petjem silno veliko pridobe na moči in globokosti. Zato je Cerkev od vsega početka vpeljala petje pri službi božji in ga z veliko skrbjo gojila. Brez dvoma pa so pobožna čuvstva mnogo globlja in krepkejša, če jih ljudstvo samo izraža potom petja, kakor pa, da se da pri tem po drugih nadomestovati.

Pa ne samo iz tega ozira je ljudsko petje v cerkvi idealnejše od zborovega. V skupni cerkveni pesmi je izražena tudi skupna molitev, ki ima po Gospodovem zatrdilu še prav poseben blagoslov.

Lepo predvajana skupna pesem, ki jo res vse ljudstvo poje, vprav radi enotnega mišljenja, ki se pokaže v enotnem, skupnem izrazu, naredi tako mogočen in silen vtis na vsakogar, da ga bi mogel težko kateri cerkveni zbor doseči. To uči skušnja in so vsi dokazi odveč.

Pri nas — kakor rečeno — ogromna večina cerkva ne pozna več ljudskega petja. Pred 70—80 leti je bilo še splošno, pozneje pa je popolnoma propadlo in z njim vred je izginilo iz naših božjih služb mnogo tiste prisrčnosti, toplote in veličastnosti, kar v toliki meri daje lepo predvajano ljudsko petje.

2. Ali naj P. Z. pomaga in sodeluje pri razširjanju ljudskega petja? Odgovor: da. Zakaj?

Ljudsko petje je res cerkvena zadeva in P. Z. kot svetna organizacija nima z njo neposrednega stika. To je res. Toda koristi, ki jih more imeti vsa naša glasbena kultura od dobrega in intenzivnega ljudskega petja, je tolikšna, da bi P. Z. zanemarila del svoje naloge, ko bi brezbrizno šla mimo prizadevanja Cecilijinega društva in cerkvenih oblasti v uvajanju ljudskega petja. Katere so te koristi?

a). Da se glasbena umetnost med ljudstvom čimbolj razširi, je veliko odvisno od tega, če imajo široke množice dosti veselja do petja in glasbe sploh, ne samo, da jo poslušajo, temveč da tudi sodelujejo. Naši zbori so po večini krajev omejeni na zelo majhno število članov in članic. Seveda so vzroki različni, nemajhen vzrok pa je, ker toliko mladih ljudi nima pravega veselja za pevsko umetnost. Otrok v domači hiši največkrat čuje le malo petja, v šoli se petje žal zanemarija, v cerkvi pa je le prepogosto slab zbor, tako da prav mnog mlad človek ni nikdar čul petja, ki bi ga v resnici dvigalo in ga navdušilo. Nič čudnega, da ga je le težko pridobiti za zbor, ker že od mladega nima pravega pojma o lepoti petja — in ljudsko petje lepo in dobro urediti je po premaganih začetnih težavah veliko lažje kot res veličastno zborovo petje — torej: dobro prednašano in skrbno gojeno ljudsko petje, ki človeka dviga v vsej njegovi notranjosti, je posebno dobro sredstvo, da v mladega človeka vliva veselje do pevske umetnosti. Kdor bo v cerkvi rad prepeval — in to priliko daje ljudsko petje vsakomur — ga tudi zunaj cerkve ne bo treba dosti siliti, da pristopi kot vnet član k pevskega zboru.

Ljudsko petje bo tudi dalo že otrokom, posebno onim, ki doma in v šoli pogrešajo petja, tiste najosnovnejše spretnosti v petju, katere pomanjkanje je tako mnogokrat vzrok, da pevski zbor ne more lahko dobiti dovolj članov. Nič čudnega: doma ni otrok nikdar pel ali zelo malo, v šoli se je s petjem po mačehovsko delalo, pozneje pa samo izbrana fantovska družina semintja na vasi zapoje: ni čuda pravim, da toliko mladih ljudi kakor pravimo nima posluha. To se pravi: posluh imajo, toda prav nič izostrenega in izšolanega, in tako mislijo sami in pevovodje, da niso sposobni za petje ter je treba velikih naporov, da se ta zanemarjeni posluh toliko izostri, da je goden za zbor. Vse to delo igraje opravi ljudsko petje. Vsako nedeljo in vsak praznik je cerkev za mladega človeka obenem pevska šola, kjer si šola

svoj posluh in pridobiva smisel za melodijo in ritem ter tako dosega najosnovnejše elementarne spretnosti za zborovo petje.

Ko sem služboval v nekem kraju Slovenije, sem bil začuden, koliko smisla in zmožnosti za lepo petje je bilo najti med ljudmi. Ne samo, da je bilo pri mladih ljudeh izredno veliko veselja za petje, tudi nenavadno veliko lepih in izbrušenih glasov sem našel med njimi — toliko kot nikoder drugod. Iskal sem vzroka. In povedali so mi, da je na Vrhniki skozi dva rodova s posebno vnemo in z velikim vspedom gojil petje v šoli tedanji šolski vodja. On je znal vsem stotinam otrok, ki so šli skozi njegovo šolo, ne samo vliti velike ljubezni do petja, temveč tudi jim dati precejšnje spretnosti. To je vzgojilo v kraju pevsko generacijo, ki še danes vpliva na kakovost petja.

Na podoben, čeprav ne tako sistematičen način bo cerkveno ljudsko petje dvigalo v naših ljudeh smisel za pevsko umetnost, ljubezen do nje in zmožnost. To pa bo v veliki meri dobrodošlo namenom, ki jih ima naša organizacija — širiti med ljudstvo pevsko umetnost. Marsikatero velike težave, ki jih ima ta in oni pevovodja pri svojem prizadevanju, kako pomnožiti svoj pevski zbor, bodo polagoma same od sebe odpadle. Tudi poučevanje petja bo pri ljudeh, ki so že od mladega veliko peli, mnogo lažje, hitreje in boljše napredovalo kot marsikje sedaj, kjer mora pevovodja skoro pri vsakem začetniku buditi šele tenak posluh, preden je dobro poraben za zborovo petje.

b) Druga korist, ki jo bo imela P. Z. od ljudskega petja, je sledeča. Pevski zbori, ki so včlanjeni v P. Z. in ki skoro izključno skrbijo za dvigovanje pevske umetnosti med ljudstvom, so večidel obenem tudi cerkveni zbori. Poleg svetne pesmi morajo tudi — navadno v prvi vrsti skrbeti za lepo cerkveno petje. To pa ni toliko breme kot ogromna sila, ki naše pevske zборе prav zelo skupaj drži in jih takorekoč od tedna do tedna priganja in sili, da se vadijo, šolajo in napredujejo ter da skrbijo za naraščaj. Je pa na drugi strani vsakonedeljsko in sicer dva- oziroma trikratno cerkveno petje za vsak zbor nemajhna nevarnost, da se v svojem umetniškem stremljenju zanemari. Zakaj vsako nedeljo večkrat dobro podajati različne pesmi, med katerimi mora biti vendar večkrat kaj novega, je zelo težko, posebno še, ker je malo verjetno, da bi vsi člani pevskega zbora bili pri vseh treh ali dveh službah božjih navzoči. Na ta način se zajé v zbor tisto grdo, a žal prepogosto mnenje: da je le za silo, pa je dobro. In tako se tudi takrat ne potrudijo, da bi dobro naredili, kadar jim je to možno, ker so sploh izgubili smisel za dobro. Da je pri takih zborih napredek zelo otežkočen, kažejo skušnje.

Ljudsko petje pa bo vsaj deloma tudi tej hibi odpomoglo. Če se vpelje ljudsko petje pri eni oz. dveh službah božjih, ostane druga oz. tretja služba božja za zbor, ki bo v tem slučaju ves navzoč in ki se bo za te pesmi, ki jih bo pel med tednom, imel dovolj časa se dobro pripraviti. S tem se bo zborovo petje v umetniškem oziru dvigalo, pevci in pevke se bodo navadili gledati na kakovost petja. To pa je moment, ki pride pri vsakem pevskem zboru močno v poštev. Zakaj če se zbor navadi pri cerkvenem petju gledati na čim bolj dovršeno izvajanje, se bo isto zgodilo pri svetni pesmi. Kratko: z uvedbo ljudskega petja se bo znižala kvantiteta — količina zborovskega petja, dvignila pa se bo kvaliteta — kakovost petja.

Iz vsega tega je razvidno, da je čisto napačno, kdor bi mislil, da ljudsko petje hoče izpodriniti zborovsko petje. Nasprotno, hoče mu na eni strani dovajati zmožnega glasovnega materiala, na drugi strani pa ga razbremeniti in ga s tem v napredku dvigniti. Slovenski zbori, ki so, se mi zdi, vprav slovenska posebnost, ker jih menda nikjer drugod nimajo toliko,

pomenijo tudi del slovenske kulture in so premnogo storili za slovensko pevsko umetnost. Zato bi storil greh tisti, ki bi se iz lagodnosti poslužil ljudskega petja in z njim odpravil zborovsko petje. Obojno naj bo, ker se obojno lepo izpopolnjuje.

Iz povedanega je razvidno dovolj, da ima tudi P. Z. dasi svetna organizacija zadosti tehničnih vzrokov, da se zavzame za ljudsko petje in povsod po svojih močeh in sredstvih vpliva, da se čimprej po vseh župnijah uvede.

VESTNIK PEVSKE ZVEZE

PETLETNICA P. Z. Petletnica se bo vršila nepreklicno dne 25. aprila 1926 v Ljubljani. Ves spored ostane neizpremenjen, le za ženski zbor bomo peli Premrlovo: Rože za Marijo in Jezus je majhen. Note razpošljemo te dni. Kdor jih ne dobi, naj piše pónje! Okrožjem je dana prilika, da se za nastop dobro pripravijo. Vsako okrožje bo nastopilo še posebej s svojim najboljšim zborom. Mora pa čimprej javiti, kateri zbor misli nastopiti in kaj namerava peti.

TECAJI ZA PEVOVODJE. Odbor se je pri svoji zadnji seji pečal z nujnim predlogom o tečajih za pevovodje in sklenil, da priredi letošnjo zimo po okrožjih več tečajev za pevovodje. Tečaji bodo enodnevni, namenjeni vsem pevovodjem, s praktičnimi in teoretičnimi nalogami. Odbor je stopil v stik s Cecil. društvom za ljubljansko škofijo in knezoškofijskim ordinarijatom v Ljubljani in Mariboru in bo izdelal v sporazumu z omenjenimi institucijami dnevni red in načrt za te tečaje. Pozivamo že sedaj gg. organiste in pevovodje, da mislijo na to, da se vsi

udeležijo tečajev, cerkvena predstojništva pa prosimo, da gredo svojim organistom na roko. Pri teh tečajih bodo imeli pevovodje priliko, sprožiti vse podrobne želje — staviti svoje predloge, ki jih bo odbor vzel na znanje in jih po možnosti skušal vse porabiti in upoštevati. Glede stroškov bomo poskusili vse, da ne bodo padli, vsaj vsi ne, na udeležence.

Razpis nagrad. Pevska Zveza je razpisala tudi letos za „Pevca“ tri nagrade, in sicer: 500, 300 in 200 Din. Pogoji: skladbe morajo biti glasbeno izvirne, za mešani, moški ali ženski zbor brez klavirja, v obsegu okoli 3 strani „Pevčeve“ pesmarice, glasbeno vsebinsko zdrave, jedrnate, po obliki neoporečne in take, da jih zmore večina naših zborov. Pisane ne smejo biti svojeručno; na vrhu „geslo“, ime skladatelja v zaprtem zavoju, ki nosi naslov »geslo«.

Prva številka „Pevca“ v prihodnjem letu prinese biografijo skladatelja stolnega kanonika dr. Frančiška Kimovca izpod peresa g. A. Dolinarja.

IZ GLASBENIH LISTOV

„Cerkveni glasbenik“ št. 11—12. Na čelu stoji prav zanimiva razprava Dolinarjeva o nekaterih smereh moderne glasbe. Omenjene so glavne smernice, po katerih skuša moderna glasba dalje: prost ritem, prosta tonaliteta. Članek zasluži pažnjo. V nadaljnjem je priobčen način za pouk petja v meščanskih in osnovnih šolah, ki ga je sestavilo društvo učiteljev glasbe v Mariboru. Prav umestne so opombe k učnemu načrtu. Vse te opombe so zelo praktične in jih bo treba upoštevati vsem onim, ki se bodo s to zadevo smoterno bavili. Prav bi bilo, da se podobni nasveti sproti zabeležijo, zlasti sedaj, ko se pouk petja širi, ko je postalo petje na srednjih šolah sploh obvezno.

„Cecilija“ št. 6. V uvodnem članku razpravlja Matečič v „bilježenju istarskih starinskih popijevki“ o težavah, ki jih ima nabiratelj nar. pesmi v Istri, če hoče biti natančen. Je v Istri lestvica drugačna kot pri nas. Ni točno molova, ni durova, niti ni točno starih cerkvenih oblik. Matečič išče rešitve. Skuša si pomagati z neko novo „harmonijsko dur-lestvico, ki jo dobi s pomočjo znižane 6. stopnje, postavljeno na 3. stopnji lestvice Istrska nar.

glasba je zajela že marsikoga v svoje zanimivosti, ki pa še danes niso razjasnjene, dasi deluje pri tem več znanstvenikov. „Cecilija“ posveča tej glasbi posebno pažnjo.

Izpopolnjevanje že več objavljenih vzorcev „Ivanjske pesmi“, ki so jo peli in jo še pojo po Hrvaškem in tudi po Belokranjskem, je članek Kokotov od Sv. Jane v Prigorju in Lovšinov iz Vivodine (ob skrajni hrvaškodolenjski meji). Ritem onih je pestrejši, ta zadnja je zelo umerjena in ima skoro naš slovenski ritem.

„Naš čolnec“: V št. 11. priobčuje A. S. sestavek o dveh glavnih lastnostih, ki jih mora imeti pevovodja. Za uspešno delovanje mu je treba dobrega, temeljitega znanja. Preden pride s pesmijo pred zbor, mora jo sam prav do dna predelati, razumeti in doumeti. In priprave je treba za vsako, tudi za lahko pesem. Pristavil bi k temu, da morda za lažjo in krajšo pesem še bolj, da jo more pevcem bolj oceniti in prikupiti. Razbrati mora vse njene vrline, poiskati vse one njene poteze, ki morejo vzbuditi v pevcih zanimanje do pesmi, narisati jim mora zlasti njeno notranjo plastično stran. Kdor se ne zna

pripraviti in stopa nepripravljen pred zbor, ta ni vreden svojega mesta.

Druga važna zahteva, ki jo zahteva pisatelj od pevovodje, je potrpežljivost. Če pevci katerikrat počasi slede njegovim zahtevam, ne sme obupavati, ne kazati slabe volje in morda z neprimernimi, celo žaljivimi opazkami jemati pevcem dobre volje in poguma. V tem oziru ne manjka grehov. To lastnost posebno priporočamo gg. pevovodjem. Samozatajevanje in potrpežljivost zahteva velikih osebnih žrtev, a žrtve gredo za plemenito stvar, zato nič ozkosrčnosti!

„Jugoslovenski Muzičar.“ Št. 10. Vsebina: Jarh: Razmere slov. organistov. V članku opisuje pisatelj žalostne, večkrat obupne razmere naših organistov po deželi. Iz navedenih dejstev je razvidno, da je pomoč nujno potrebna. Ureditev življenjskih razmer tega stanu je tako nujna, da preti celemu stanu popolna propast, če ne pride kmalu ureditev njihovih plač. Organisti popuščajo, kateri le morejo, svoja mesta in hite v druge službe, ki niso vedno primerne njihovi izobrazbi, a so izdatnejše in jim nudijo vsaj delno sigurnejšo eksistenco. Nas to dejstvo posebno boli, ker so ravno organisti oni pionirji in idealni delavci, ki nosijo breme našega pevskega dela. V članku je, žal, več opazk, ki niso povsem umestne in dvomim, da bi služile stvari v dobro. Morda jih narekuje skrajni obup. Potem so razumljive, a ne opravičljive. Rešitev bi se dala pospešiti s smotreno urejenim delom v trdni organizaciji. Zato svetujemo: vsi v stanovske organizacije in po zakoniti poti k izboljšanju!

Marljivi: Slovenska opera v Ljubljani. V tem članku je pa nekako nadaljevanje očitanj, ki smo jih omenili zadnjič v 10. številu. In vzeli iz Muzičarja št. 9. Tudi ta članek očita upravi slov. gledališča nečedne stvari. Trdo zadenejo zlasti očitki, da uprava ne

drži napram svojim uslužbencem fiskalnih obvez. Tudi ta članek je zelo oster in zelo osebno pobarvan. Če so vsi očitki utemeljeni, potem ni čuda, da je naša operna umetnost v popolnem zastoju in se giblje, če se sploh premiče, navzdol.

V št. 11. prinaša zopet vprašanje, ki zadene organiste, in sicer njihovo razmerje do muzičarjev. Tendenca članka je, privabiti organiste v organizacijo „muzičarjev“. Končno sodbo o članku bomo mogli izreči, ko izide še drugi del članka. Za enkrat svetujemo organistom, naj se oklenejo vsi brez izjeme svoje stanovske organizacije in skušajo po tej uresničiti svoje nad vse nujne — povsem pravične zahteve. To vprašanje bo treba rešiti, če nečemo izročiti naše pevske umetnosti popolni propasti. Vsi, ki jim mora biti ta prospeh na srcu in so v to poklicani, da varujejo koristi organistov, morajo storiti sedaj v zadnjem trenutku vse, da se stan reši propada.

Dr. N. Ninič priobčuje zanimiv članek o glasbenem življenju v Braziliji. Posnetek je: umetna glasba tam nima ne sedanosti ne bodočnosti. Stalne opere nima niti eno mesto. Pač pa je nekaj opernih družb, ki hodijo od mesta do mesta in uprizarjajo operne predstave. Cene so za take predstave strašne. Za en večer stane n. pr. sedež v loži 100 dolarjev, v parterju 15 dolarjev. To pa zlasti vsled tega, ker zahtevajo umetniki za en nastop včasih kar po 10.000 dolarjev. Prospeva tam samo lahka poulična glasba, ki draži živce in budi živalstvo v človeku. Zato je glavno zavetišče godbe kavarna in gostilna.

„Musik“. Letos mineva 400. leto rojstva velikana Palestrine. V letnici so skoro vsi zgodovinarji edini, rojstnega dne pa ne more nihče ugotoviti, ker manjkajo zato vsi zanesljivi viri. Morda nam nanese jasnost v to negotovost hudomušni slučaj.

DOMA IN DRUGOD

Pevski zbor slov. učiteljstva. V Ljubljani je bil osnovan 1. novembra t. l. pevski zbor slovenskega učiteljstva, ki je imel že dva pevska tečaja. Zborovo organizacijo in strokovno vodstvo je prevzelo društvo učiteljev glasbe v Ljubljani. Zbor je številen, ima zbrana dovolj imenitnega pevskega materiala in je upravičena nada, da bo ta zbor zamašil v naši pevski umetnosti ono vrzel, ki je do sedaj zijala med nami. Slovenci nismo imeli zbora, ki bi mogel dostojno in vredno ponesti našo pesem pred širni svet. Zelimo zboru veliko uspehov in srečno pot pri dosegu plemenitih ciljev.

Odbor društva učiteljev glasbe je sestavljen po letošnjem občnem zboru sledeče:

preds. Marko Bajuk, podpreds. Srečko Kumar, tajnik Rado Prosenec, nam. Angela Troštova, blagajnik Jože Vedral, nam. Švajgarjeva, arhivar Jože Brnobič, nam. Ad. Gröbming; odborniki pevskega zbora so Mirko Dermelj, Silv. Cerut, Sežun in gospa Rakova.

Palestrinova štiristoletnica. Letos mineva 400. leto po rojstvu velikana Palestrine. Za rojstno leto 1525 so se zgodovinarji skoro vsi že zedinili. Rojstnega dne pa ni mogoče dognati, ker manjkajo potrebni zanesljivi podatki. V nemški reviji „Musik“ je priobčen gorko pisan članek o Palestrini. Palestrinovih skladb pojemo veliko po naših cerkvah.

Bronaste



zvonove

uliva

najceneje in z dobavnim rokom 2—5 mesecev

zvonarna in livarna

v Št. Vidu nad Ljubljano.

Knjigoveznica

Katol. tiskovnega društva

v Ljubljani

izvršuje dela v večjih množinah

— v najkrajšem času —

Črtni zavod

za trgovske in druge poslovne
knjige

Zvonove

iz jeklolitine z lepo donečim in močnim
glasom izdeluje

Kranjska industrijska družba Jesenice—Fužine (Slovenija).

Posamezni zvonovi, dvo-, tro- in četvero-
zvonila, harmonično ali melodično uglašena,
v teži 150—4000 kg.

Zvonove prevzemajo cenjeni odjemalci po preizkušnji v
tovarni. - Reference pri družbi na razpolago za vpogled.

STROJNE TOVARNE IN LIVARNE d. d. v Ljubljani

Cene
konkurenčne



dobavljajo
bronaste
ZVONOVE

vsakršne teže in iz
najboljšega materiala
s priznanimi glasovi
v skrajno kratkih rokih!

Zahtevajte
cenik



Zvonarna ustanovljena 1767